

Stefan Moysa

"Gib mir deinen Glauben. Gespräche mit Maria von Nazareth", Carlo Carretto, Freiburg-Basel-Wien 1980 : [recenzja]

Collectanea Theologica 51/4, 216-217

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Johannes MADEY, „*Der von dir, Vater, ausgeht und von deinem Sohne nimmt*”. *Der Heilige Geist im Beten der Syro-Antiochenischen Kirche*, Paderborn 1980, Verlag Bonifacius-Druckerei, s. 155 (*Oecumenismus spiritua-lis*, III).

Ta niewielka rozmiarami książka poświęcona jest — jak wskazuje jej podtytuł — Duchowi Świętemu w modlitwie Kościoła syryjsko-antiocheńskiego. Teksty liturgiczne tego Kościoła zawierają niewykorzystane dotąd bogactwo wczesnej tradycji syryjskiej, mówiące o głębokim poczuciu obecności i działania Ducha Świętego w Kościele Chrystusa. W dobie wzrastającej potrzeby bardziej bezpośredniego doświadczenia Boga oraz mocy Ducha Świętego świadectwa zebrane przez J. Madeya nabierają szczególnego znaczenia. Są one w pewnym sensie bardzo dobrą ilustracją do znakomitego studium, które przed 10 laty opublikował E. P. Siman, *L'expérience de l'Esprit par l'Eglise d'après la tradition syrienne d'Antioche*, Paris 1971. Nie można mówić o pogłębionej pneumatologii, która zadowalałaby się abstrakcyjnymi rozważaniami, nie uwzględniając modlitwennego doświadczenia Ducha Świętego w liturgii konkretnego Kościoła.

We wprowadzeniu (s. 13—25) autor podaje krótką syntezę pneumatologicznej eklezjologii zawartej w tekstach syryjskich. Pięćdziesiątka jest dniem narodzin Kościoła jako „nowego stworzenia”, tajemnicą jedności zmartwychwstałego Chrystusa i ludzi. Jedność ta jest darem Ducha Świętego. Także rozwój Kościoła dokonuje się dzięki obecności i działaniu Boskiego Dawcy życia. Ukazuje to wybrany przez autora zestaw najważniejszych tekstów.

Pierwsza część (s. 27—94) podaje teksty liturgiczne z uroczystości Pięćdziesiąticy (począwszy od niedzieli do wtorku) oraz niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego. Część drugą (s. 95—143) stanowią wybrane teksty na różne okazje życia chrześcijańskiego. Ostatnia część składa się z kilku dodatków pomocniczych: dane dotyczące źródeł, słowniczek syryjsko-niemiecki, garść wyjaśnień o autorach wybranych tekstów liturgicznych.

Wybór liturgicznych tekstów syryjskich o Duchu Świętym jest dla teologa cenną pomocą we wnikanii w tajemnicę Jego działania w Kościele, w sakramentach świętych, w człowieku i w świecie. Powinni sięgnąć do niej także liturgiści oraz wszyscy, którym zależy na osobistym doświadczeniu życiodajnej mocy Bożego Ducha. „Bez Ducha Świętego Bóg jest daleki, Chrystus — postacią z odległej przeszłości, Ewangelia — martwą literą, Kościół — zwyczajną organizacją (...) Ale w Nim, poprzez niezbędne ludzkie współdziałanie, świat dźwiga się tworząc w bólach zaczątki Królestwa, człowiek zmaga się sam ze sobą, Chrystus zmartwychwstały jest z bliska obecny, Ewangelia jest mocą kształtującą życie, Kościół zaś żywym znakiem wspólnoty trynitarniej”. Nie dziwi fakt, że słowa te wypowiedział właśnie prawosławny metropolita Ignacy Hazim z Lattaki (Syria) w czasie otwarcia IV Zgromadzenia Ogólnego SKR w Upsali (1968). Stanowią one ekumeniczny program dla wszystkich Kościołów chrześcijańskich.

ks. Waclaw Hryniewicz OMI, Lublin

Carlo CARRETTO, *Gib mir deinen Glauben. Gespräche mit Maria von Nazareth* (tłum. z włos.), Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 128.

Autor był przez kilka lat przewodniczącym włoskiej Akcji Katolickiej, następnie jako członek wspólnoty Małych Braci Karola de Foucauld przebywał wśród Tuaregów na pustyni Hoggar, obecnie zaś mieszka koło Asyżu, gdzie prowadzi centrum modlitwy i rozważania. Carretto przed soborem przeżył pewne trudności w swoim nabożeństwie maryjnym, gdyż miało ono za centrum Matkę Bożą jako Królową i dlatego tchnęło barokiem i triumfalizmem. Podobnie jak w liturgii, czy przy studium Pisma Świętego, autor

chce zrobić nowy początek tak, by Maryję uważać za pełnego człowieka, choć za Matkę Boga, która odczuwała ludzkie trudności, a przede wszystkim była „błogosławiona, ponieważ uwierzyła”. Stąd wszystkie rozważania krążą około zasadniczego tematu wiary Maryi z Nazaretu.

Rozmyślenia są zasadniczo osnute wokół podstawowych maryjnych tekstów Pisma Świętego, ale mają swoją bardzo osobistą specyfikę. Pierwszym takim rysem charakterystycznym jest konfrontacja życia Matki Bożej z osobistym doświadczeniem autora, zwłaszcza z doświadczeniem, jakiego nabył podczas pobytu na pustyni wśród Tuaregów. Jeden z jego tamtejszych przyjaciół opowiedział mu historię o dziewczynie, która była obiecana chłopcu, ale nie mogła jeszcze zamieszkać z narzeczoną, gdyż była za młoda. Historia skończyła się tragicznie. Dziewczyna została zamordowana, ponieważ przedwcześnie zaszła w ciążę. Analogia z Maryją, która nie wiedziała, jak się ma wytłumaczyć św. Józefowi, że ma zostać matką Mesjasza, jest oczywista. Historia dziewczyny pozwala autorowi wnikać w to, co Maryja musiała wówczas przeżywać i jak wielką musiała być Jej wiara, która całą sprawę zostawiła Bogu do rozstrzygnięcia.

Okazją do przeżycia podobnego rodzaju była burza piaskowa na pustyni. Jego przyjaciel Ali — młody chłopak — prosił go wówczas o pomoc w uratowaniu stada owiec, które pasł w pobliżu. Kosztem wielkiego wysiłku wszystkie owce zostały umieszczone w grocie, gdzie razem przebywali. Noc spokojna wśród szalejącej burzy, ostry zapach stajni, to wszystko kojarzyło mu się nieodparcie z nocą Bożego Narodzenia.

Autor w słowach prostych rozmawia z Maryją. Ona mu tłumaczy swoje przeżycia związane z ucieczką do Egiptu, weselem w Kanie, z krzyżem i zmartwychwstaniem. Wyjaśnia mu, że wierzyć w zmartwychwstanie oznacza ratować umierających wraz z Matką Teresą, zlekceważyć śmierć wraz z Martinem Lutrem Kingiem, nakarmić głodnego, przyjąć rodzące się dziecko. Wiara w zmartwychwstanie oznacza więc wszelkie poszanowanie i miłość dla życia.

Przy końcu książki znajdziemy pewne wzorce modlitwy do Maryi, jak sposób odmawiania nowenny i różańca, a także wyjaśnienie mało znanego u nas różańca islamskiego, który się składa z wezwań do Boga powtarzanych 99 razy.

Są to sympatyczne, głębokie i niesentymentalne rozważania.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Karl RAHNER, *Die Gabe der Weihnacht*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 64.

W medytacyjnym wykładzie autor stara się odnaleźć, jaki może mieć dla współczesnego człowieka sens święcenie nocy Bożego Narodzenia. Widzi bowiem zasadniczą przeszkodę w odnalezieniu tego sensu. Wydarzenie nocy wigilijnej jest faktem historycznym, jednostkowym i przypadkowym. Nie wynika ono z jakiegось ontologicznej konieczności. Jakże więc może ono mieć znaczenie naprawdę powszechne, ważne dla wszystkich ludzi i wszystkich czasów?

Aby odpowiedzieć na to pytanie, wskazuje Rahner dwie drogi, którymi podąża współczesna chrystologia. Pierwsza to droga „odgórna”, inspirowana przede wszystkim przez Sobór Chalcedoński, która się streszcza w zdaniu: „Słowo Ciałem się stało”. Bóg postanowił sam wejść w dynamikę świata i stać się ośrodkiem wszystkich spraw ludzkich. Dokonało się to w jednym określonym człowieku, któremu na imię Jezus i w jednym określonym punkcie historii. Druga droga, „oddalona”, wychodzi od ludzkich pragnień, przede wszystkim od tęsknoty za zbawieniem i wyzwoleniem od zła. Wiedziony